

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансів, обліку і аудиту
прот. № 1 від 15.09.2023 р.

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Силабус
2023/2024 навч. рік

Галузь знань	07 Управління і адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	Управління фінансами, банківська справа та страхування
Освітній рівень	другий (магістр)
Цикл підготовки	професійний
Кількість кредитів ЄКТС	3
Семестр	1
Сторінка курсу в MOODLE	https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=10396
Лектор курсу: Лисьонкова Наталія Миколаївна (канд. економ. наук, доцент), Профайл викладача - https://kart.edu.ua/staff/lisonkova-nm Контакти викладача (e-mail) - lysonkova@kart.edu.ua	
Адреса кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, корпус 3, ауд. 515-516 Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – http://rasp.kart.edu.ua/ Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua/	

Невід'ємною складовою освітнього процесу в закладах вищої освіти є наукова робота студентів. Метою курсу «Методологія наукових досліджень» є формування у здобувачів освіти теорії та методології науки як галузі економічної діяльності, вміння широко використовувати отримані знання для здійснення самостійних наукових досліджень. В процесі науково-дослідної діяльності студенти набувають умінь: ставити наукові завдання та формулювати робочі гіпотези; організовувати збір необхідної інформації по темі дослідження, здійснювати її обробку та аналіз; прогнозувати соціально-економічні явища і процеси; узагальнювати результати наукових досліджень та формулювати висновки і пропозиції. Вивчення цієї дисципліни сприятиме розвитку у майбутніх фахівців зі сфери фінансів, банківської справи та страхування раціонального творчого мислення, здобуттю ними компетентностей щодо оптимальної організації наукової творчості в умовах практичної діяльності.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК6 Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1 Здатність використовувати фундаментальні закономірності в сфері методології наукових досліджень у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК5 Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Програмні результати навчання

ПР01 Використовувати фундаментальні закономірності в сфері методології наукових досліджень у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02 Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР06 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: метод самопрезентації), орієнтація на результат.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо вам цікаво спостерігати процеси що відбуваються в економічному та суспільному середовищі і розуміти їх результати курс методології наукових досліджень допоможе розвинути уявлення щодо опису ситуацій, аналізування, прогнозування і інтерпретування отриманих результатів; допоможе на основі теоретичних та практичних методів, прийомів розуміти поведінку об'єкту дослідження, розвиток процесів і явищ щодо цього об'єкту на мікро- і макрорівні, управляти джерелами економічної, суспільної інформації.

За допомогою експериментальних методів та моделей є можливість аналізувати управляти, прогнозувати діяльністю об'єкта дослідження.

Методи навчання

Вивчення здобувачем навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Супроводжується навчальним матеріалом, презентаціями та груповими (індивідуальними) завданнями.

В рамках дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесний метод (лекція, дискусія); практичний метод (практичні заняття); робота з навчально-методичною літературою, самонавчання, проблемно-пошуковий метод

Тематичний план дисципліни складається з двох модулів; кожен з яких містить опорний конспект лекцій, плани практичних занять, завдання для організації самостійної роботи. Вивчення кожного модулю закінчується виконанням модульного завдання, яке містить тести за темами курсу. Здобувачі освіти матимуть можливість застосовувати отримані знання для поглиблення аналітичної роботи на всіх рівнях управління та обґрунтування управлінських рішень. Для опанування матеріалу дисципліни, окрім лекційних, практичних занять, значну увагу слід приділити самостійній роботі здобувачів освіти, як одного з найважливіших методів навчання і самоосвіти. Саме в процесі самостійної роботи здобувач стає творцем знань, формується позитивне ставлення до праці, працездатності, захопленості роботою, реалістичності в оцінці власних можливостей, самоорганізації, відповідальності за рішення, що приймаються, орієнтації на спільну діяльність, прагнення домагатися результату.

Теми курсу

➤ **Тема 1. Основні поняття методології наукових досліджень.**

Виникнення та еволюція науки. Теоретичні та методологічні принципи науки. Види та ознаки наукового дослідження. Методологія і методи наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні.

➤ **Тема 2. Проблема, тема дослідження. Формування мети і завдання..**

Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження.

➤ **Тема 3. Наукова інтуїція. Істина.**

Поняття та класифікація інтуїції, класична схема творчого процесу, абсолютна і відносна істина, істинність, критерії істини.

➤ **Тема 4. Гіпотеза, її місце в науковому дослідженні.**

Поняття гіпотези і її структура, основні види гіпотез, побудова гіпотези та етапи її розвитку, способи підтвердження гіпотез.

➤ **Тема 5. Методи наукових досліджень у фінансовій науці**

Основні положення наукового аналізу, способи наукового аналізу, рівні методології.

➤ **Тема 6. Методологія теоретичних досліджень**

Діалектико – матеріалістичний метод пізнання, абстрактне мислення.

➤ **Тема 7. Методи системного аналізу**

Дедуктивний та індуктивний спосіб пізнання, аналітичний, синтетичний, імовірно-статистичний методи, метод системного параметра та кореляційного аналізу.

➤ **Тема 8. Методи експериментальних досліджень**

Експериментальне дослідження, методологія експерименту, метод оцінки вимірів.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету <https://kart.edu.ua/> включаючи навчальний план, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Зокрема:

1. <http://metod.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ)
2. <portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України (ua));
3. <president.gov.ua> (Офіційне інтернет-представництво глави держави);
4. <http://www.kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (КМУ))
5. <www.me.gov.ua/> (Міністерство економічного розвитку і торгівлі України);
6. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> Закон України «Про вищу освіту». Редакція від 28.05.2023,.
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». Редакція від 03.09.2023

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Знання та вміння, набуті при вивченні дисципліни методологія наукових досліджень студенти зможуть застосувати, працюючи у державних установах, підприємствах різних форм власності й видів економічної діяльності, зокрема у структурних підрозділах Укрзалізниці. Вони можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у фінансових організаціях, фінансових консультантів, експертів, економістів, аналітиків, держслужбовців профільних установ.

Форми та методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-prokontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий. Методи контролю: виконання практичних завдань (усне і письмове опитування), виконання індивідуальних завдань, відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, залік.

Максимальна кількість балів за модуль			
Поточний контроль	Модульний контроль(тести)	Сума балів за модуль	
до 60	до 40	до 100	
Поточний контроль			Мах кількість балів
Виконання індивідуального завдання			20
Виконання практичних завдань (усне і письмове опитування)			20
Тестові завдання за темами курсу			20
Підсумок			60
Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту доступний за посиланням:

<https://kart.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція здобувачів освіти із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції здобувачів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.